

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

ЗАТВЕРДЖЕНО:

В.о. факультету міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу

Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

09

2023 р.

**ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО
ЕКЗАМЕНУ ЗА ФАХОМ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ,
СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»**

для здобувачів вищої освіти спеціальності
291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини та регіональні студії: європейстика»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
(денна форми навчання)

ЗАТВЕРДЖЕНО:
на засіданні кафедри
туристичного бізнесу
та країнознавства

протокол № 2 від 18.09.2023 р

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Науково-методичною комісією
факультету міжнародних
економічних відносин та
туристичного бізнесу

протокол № 2 від 19.09.2023 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні Вченої ради факультету
міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу

протокол № 3 від 21.09.2023р.

Програма комплексного атестаційного екзамену за фахом «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика» для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Освітньо-професійна програма «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика».

Укладачі:

Парфіненко Анатолій Юрійович – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу.

Панасенко Ганна Сергіївна – кандидат політичних наук, доцентка, доцентка кафедри туристичного бізнесу та країнознавства факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу.

Лиман Сергій Іванович – доктор історичних наук, професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу.

Сичова Вікторія Вікторівна – докторка наук з державного управління, професорка, професорка кафедри туристичного бізнесу та країнознавства факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу.

Онацький Максим Юрійович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу.

Загальні положення

Комплексний атестаційний екзамен – це комплексна перевірка програмних результатів навчання з фахових дисциплін, передбачених навчальним планом.

Проводиться для студентів 2 курсу денної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти в осінньому семестрі.

Програма комплексного атестаційного екзамену – це основний науково-методичний документ, що регламентує зміст атестаційного екзамену за фахом. Вона спрямована на забезпечення комплексного підходу до оцінки теоретичної, методичної та практичної підготовки студентів, виявлення ступеня їх підготовки до майбутньої самостійної професійної діяльності.

Мета програми – визначити обсяг і необхідний рівень теоретичних знань, одержаних практичних навиків і вмінь з профільюючих дисциплін за освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика».

Для успішного складання комплексного атестаційного екзамену за фахом студент має досягти відповідних програмних результатів навчання за освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика» спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Програмні компетентності за освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика»:

ЗК9. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК11. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

Програмні результати навчання за освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика»:

РН1. Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН2. Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини.

РН5. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.

РН14. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

Порядок створення, організації та роботи екзаменаційної комісії регламентується «Положенням про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії для атестації здобувачів вищої освіти, які отримують ступінь бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра, спеціаліста, магістра) в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна», «Положенні про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна».

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПИСЬМОВИХ ВІДПОВІДЕЙ НА
КОМПЛЕКСНИЙ АТЕСТАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН
ЗА ФАХОМ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ:
ЄВРОПЕЙСТИКА»**

Час виконання – 60 хвилин

УВАГА! У разі використання заборонених джерел студент на вимогу члена екзаменаційної комісії залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку. Кожен білет складається з одного теоретичного питання, що передбачає розгорнуту відповідь, а також 40 тестових питань з однією правильною відповіддю.

За підсумками екзамену студент може набрати від 0 до 100 балів включно.

Складова екзаменаційного білету	Максимальна кількість балів
Теоретичне питання	20
Тести (40)	80 (2 бали за кожен вірну відповідь)

Шкала оцінювання

Набрана сума балів зі 100-бальної шкали оцінювання переводиться в 4-х рівневу в такий спосіб:

Сума балів за всі види завдань	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно
70–89	добре
50–69	задовільно
1–49	незадовільно

Критерії оцінювання відповіді на теоретичне питання	
Максимально нараховані бали	Параметри оцінювання
До 20	розгорнута, максимально повна відповідь, відсутні граматичні та лексичні помилки.
До 16	розгорнута повна відповідь, в якій бракує деякої інформації яка, проте, не має ключового значення, відсутні граматичні та лексичні помилки.
До 12	повна відповідь, в якій бракує деякої інформації яка, проте, не має ключового значення, наявні деякі граматичні та лексичні помилки.
До 8	відповідь в достатньому обсязі, допускається опущення певної частини інформації; наявні граматичні та лексичні помилки.
До 4	відповідь в мінімальному припустимому або в недостатньому обсязі, значна частина інформації пропущена або перекручена чи спотворена, наявні граматичні та лексичні помилки.

**ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
ЗА ФАХОМ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ
ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»**

Завдання для комплексного атестаційного екзамену оформлюється у вигляді білетів із тестовими завданнями та теоретичним питанням, що передбачає розгорнуту відповідь з наступних дисциплін:

**ДИСЦИПЛІНА 1: МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНЕ РЕГІОНОЗНАВСТВО
(теоретичне питання, що передбачає розгорнуту відповідь)**

Проблема інституціоналізації та самоназви міжнародно-політичного регіоналізму. Теоретичні основи аналізу регіональних аспектів міжнародних політичних відносин. Формування регіонального структурного рівня системи міжнародних відносин. Процеси глобальної регіоналізації в умовах постбіполярного світу. Міжнародні політичні регіони як продукт міжнародних взаємодій. Регіональна інтеграція та дезінтеграція як дві закономірності функціонування світової системи.

Глобалізаційні та регіоналізаційні процеси на різних етапах історичного розвитку. Сучасна глобалізація і регіоналізація. Соціально-економічні, політичні і культурні наслідки глобалізації для регіонів світу. Проект регіональної інтеграції як альтернатива глобалізації. Регіоналізація та регіоналізм.

Історичні форми європейської інтеграції в Давнину, Середні віки та Модернову добу. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Європі в ХХ ст. Сучасна регіональна підсистема міжнародних відносин в Європі. Інтеграційні процеси на пострадянському просторі.

Перша регіональна політична організація Америки – Панамериканський союз. Створення та діяльність Організації американських держав. Інтеграційні процеси в Південній Америці у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. МЕРКОСУР. Інтеграція північноамериканських держав у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. НАФТА.

Процеси політичної регіоналізації на Близькому і Середньому Сході. Створення та основні напрямки діяльності Ліги арабських держав. Військово-політичні організації регіону. Інтеграційні процеси в арабському світі другої половини ХХ ст. Процеси політичної регіоналізації в Африці. Створення та основні напрямки діяльності Організації африканської єдності (ОАЄ). Торгово-економічні регіональні об'єднання Африки. Процеси політичної регіоналізації в Азії та АТР. Створення та еволюція АСЕАН. Створення та діяльність АТЕС. Основні напрями регіонального співробітництва в рамках ШОС.

Міжнародна діяльність політичних еліт і регіоналізація. Поняття міжнародної регіональної еліти. Міжнародна регіональна еліта як важливий елемент формування міжнародного регіону. Міжнародна діяльність політичних еліт Європи. Європейські політичні еліти і сучасний етап регіоналізації. Особливості формування та міжнародної діяльності політичних еліт пострадянського простору.

Міжнародна діяльність політичних еліт Американського регіону. Процеси регіоналізації та інтереси політичних еліт країн Американського регіону в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Зміни в політичній системі і зовнішньополітичних доктринах політичних еліт латиноамериканських країн.

Міжнародна діяльність політичних еліт Близького і Середнього Сходу та Африки. Протистояння еліт за конфесійними, ідеологічними, національними ознаками. Фінансові та економічні інтереси нових політичних еліт регіону. Внутрішні та позарегіональні фактори у змінах режимів та політичних еліт.

Міжнародна діяльність політичних еліт Азії та АТР. Зміна пріоритетів політичних еліт провідних країн Азії в умовах постбіполярного світу. Демократизація політичних режимів Азії. Рівні регіональної взаємодії політичних еліт Азії і АТР на сучасному етапі. Основні суперечності міжнародних регіональних еліт на регіональному і глобальному рівні.

Типологізація регіональних рухів та регіональних політичних партій. Міжнародна діяльність регіонально-політичних партій зарубіжних країн. Міжнародна діяльність організованої злочинності в регіонах світу. Проникнення організованої злочинності в міжнародні політичні структури, вплив на прийняття стратегічних рішень. Сучасні регіональні політичні конфлікти. Вплив на хід і врегулювання міжнародно-політичних конфліктів сучасної системи міжнародних відносин. Українські землі в регіональних політичних процесах на різних етапах історичного розвитку. Україна в сучасних процесах макро- та мікрорегіоналізації. Відносини України та ЄС. Євроатлантична інтеграція України

ДИСЦИПЛІНА 2: МІЖНАРОДНІ СИСТЕМИ ТА ГЛОБАЛЬНИЙ РОЗВИТОК (тестові завдання)

Міжнародні системи як об'єкт наукового дослідження. Сутність і основні характеристики системності. Системні функції в науці. Структура міжнародних систем. Структурні рівні системи міжнародних відносин. Історичні типи міжнародних систем. Особливості довестфальського світоустрою. Вестфальська система міжнародних відносин. Віденська система міжнародних відносин. Версальсько-Вашінгтонська система міжнародних відносин. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин. Сучасна постбіполярна міжнародно-політична система

Поняття “глобальні проблеми сучасності” та їх класифікація. Історичні причини виникнення головних проблем сучасного світу. Класифікація глобальних проблем сучасності: соціально-економічні, політичні, екологічні, енергетичні, демографічні тощо. Проблема нерівномірності соціально-економічного розвитку країн і регіонів світу. Проблеми бідності, голоду, хвороб та міжнародний досвід їх подолання. Демографічні проблеми сучасності та етнічна міграція. Сутність, типологія, умови виникнення міжнародних конфліктів. Методи врегулювання міжнародних конфліктів. Управління та контроль над міжнародними конфліктами. Специфіка сучасних криз і участь світової спільноти в їх врегулюванні. Історичне коріння і форми тероризму. Міжнародний тероризм як глобальне соціально-політичне явище. Міжнародне співробітництво в сфері

протидії міжнародному тероризму та ідеологічному екстремізму. Екологічна криза як глобальна проблема. Проблема вичерпності природних ресурсів. Теорії глобалізації. Сутність сучасної глобалізації. Динаміка цивілізаційних процесів. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в сучасному світі. Проблема визначення національних інтересів України. Пріоритетні напрями зовнішньої політики України. Євроатлантичний вимір зовнішньої політики України. Суб'єкти, об'єкти й архітектура глобального управління. Вплив глобалізації на національну державу. Напрями розвитку національної держави в умовах глобалізації.

ДИСЦИПЛІНА 3: ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА ПРИЙНЯТТЯ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ РІШЕНЬ (тестові завдання)

Державне управління у сфері зовнішньополітичної діяльності: сутність, об'єкт, предмет, мета, завдання, складові. Державно-управлінські рішення у сфері зовнішньої політики.

Національні інтереси. Національні цінності, національна ідентичність та їх взаємозв'язок з національними інтересами і цілями. Національна безпека, види та складові.

Експлікативні методи аналізу зовнішньої політики: контент-аналіз, івент-аналіз, когнітивне картирування, метод індикаторів та статистичні методи, методи мережевого аналізу. Завдання аналітичного забезпечення державного управління. Суб'єкти прийняття зовнішньополітичних рішень. Теорія прийняття зовнішньополітичних рішень: бюрократична теорія, концепції та теорії психологічних досліджень, комп'ютерне моделювання зовнішньополітичного процесу, теорія експертних оцінок.

Механізм, процес, рівні, моделі, чинники впливу (внутрішні та зовнішні, об'єктивні та суб'єктивні) прийняття зовнішньополітичного рішення. Центри впливу на зовнішню політику держави. Міжнародні конфлікти. Міжнародна криза. Специфіка прийняття зовнішньополітичних рішень у демократичних та недемократичних державах.

Державне управління забезпеченням національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері. Проблеми національної безпеки в контексті гібридної війни. Організаційно-правовий механізм державного управління у сфері зовнішньої політики України. Закони України «Про Основні напрями зовнішньої політики України», «Про національну безпеку України», Стратегія національної безпеки України. Компетенції вищих державних органів у сфері зовнішньої політики: Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Президент України, Міністерство закордонних справ. Посольства, місії, постійне представництво при міжнародних організаціях, консульства. Механізми імплементації зовнішньополітичних рішень в державному управлінні.

Стратегічне партнерство. Центри прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні. Основні стратегічні партнери України. Європейський Союз та НАТО як стратегічні партнери України.

Суб'єкти прийняття зовнішньополітичних рішень у міжрегіональному співробітництві в умовах глобалізації. ООН у системі міжнародних організацій.

Рада Європи, Європейський Союз, ОБСЄ, НАТО тощо. Делегування функцій держави міжнародним та наддержавним організаціям. Міста, мега-міста, «глобальні міста» як міжнародні актори.

Нова кадрова політика, перехід від лінійної системи управління дипломатичною службою до функціональної. Координація державної політики в сфері європейської та євроатлантичної інтеграції.

ДИСЦИПЛІНА 4: СУЧАСНІ КОНФЛІКТИ ТА ЇХ ПРОГНОЗУВАННЯ **(тестові завдання)**

Сутність, суб'єкти і предмет міжнародних конфліктів. Причини, типологія і функції конфлікту в міжнародних відносинах. Структура і процес розвитку міжнародних конфліктів. Еволюція наукових уявлень про міжнародні конфлікти від Давнини до сучасності. Особливості війн та конфліктів від Давнини до 1945 р. Збройні конфлікти у добу Холодної війни. Специфіка сучасних конфліктів у світі. Посилення етнічного та конфесійного факторів у сучасних конфліктах. Гібридні й асиметричні види сучасних конфліктів. Проблема та основні тенденції розвитку міжнародного тероризму. Сучасні регулярні армії, приватні військові компанії, незаконні збройні формування. Основні види озброєння, яке використовується в сучасних конфліктах. Способи врегулювання конфліктів та спільна політика безпеки. Роль міжнародних організацій у врегулюванні конфліктів. Прогнозування як складова процесу управління конфліктами.

Сучасні конфлікти в Європі й конфліктний потенціал регіону. Етнонаціоналізм і європейська ідентичність. Національні і транснаціональні доктрини європейських політиків. Етнічні, конфесійні, соціальні, економічні конфлікти в Європі. Європейський міграційний конфлікт 2015 р. Конфлікти на пострадянському просторі. Національна, конфесійна, соціальна, політична, економічна складові конфліктів в СНД. Роль кримінальних структур і зовнішнього фактора в конфліктогенності пострадянського простору. Регіональні миротворчі структури СНД. Антитерористична операція ВСУ в Донецькій та Луганській областях. Сучасні конфлікти на Американському континенті й конфліктний потенціал регіону. Конфлікти на расовому, національному, конфесійному ґрунті в США. Особливості етнополітичних конфліктів у Канаді. Соціальні та політичні конфлікти в латиноамериканських країнах. Стан корінного населення в країнах Латинської Америки. Історичні корені та сучасний стан Близькосхідного конфлікту. «Арабська весна» та її наслідки в політиці безпеки країн Близького Сходу. Громадянські війни в Лівії, Ємені, Сирії та їх вплив на сучасні міжнародні відносини. Міжконфесійні та міжетнічні збройні конфлікти на території Іраку. Проблема створення незалежного Курдистану. Збройні конфлікти в країнах Середнього Сходу. Війна в Афганістані: історія і сучасний етап. Сучасні конфлікти в Східній Азії та її конфліктний потенціал. Міжетнічні та міжконфесійні конфлікти на території Китаю. Сучасний стан китайсько-тайванських відносин. Територіальні суперечки Японії з Південною Кореєю і РФ. Рівень конфліктної небезпеки в політичних відносинах двох Кореї. Сучасні конфлікти в Південній Азії та її конфліктний потенціал. Міжетнічні та

міжконфесійні конфлікти на території Індії. Сепаратизм в етнорегіонах Пакистану. Індійсько-пакистанські конфлікти. Проблема створення Тамільської держави і громадянська війна в Шрі-Ланці. Сучасні конфлікти в Африці та конфліктний потенціал регіону. Етноконфесійний конфлікт у Судані. Конфлікт між Ефіопією й Еритреєю. Громадянська війна в Сомалі. Сучасні конфлікти в Нігерії та ПАР. Громадянські війни в Анголі та Конго. Геноцид у Руанді та Бурунді.

ДИСЦИПЛІНА 5: ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ ТА ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ (тестові завдання)

Розпад СРСР і формування нової системи міжнародних відносин. Роль та місце країн Заходу в сучасній системі міжнародних відносин. Підтримка безпеки у світі. Реагування на кризи і гуманітарна допомога. Боротьба з тероризмом. Ініціативи з підтримки демократії, захисту прав людини, сприяння налагодженню ефективного управління в країнах, що розвиваються. Співпраця з ООН. Участь у вирішенні проблем, пов'язаних зі змінами клімату.

Передумови та початок Європейської інтеграції. Формування спільного ринку країн членів ЄЕС. Перше розширення Європейського співтовариства. Енергетичні кризи

1970-х рр. та їх вплив на процес європейської інтеграції. Структурно-організаційні зміни в Європейському співтоваристві. Початок формування системи Європейського політичного співробітництва. Розширення ЄЕС на південь. ЄЕС на міжнародній арені. Геополітичні трансформації наприкінці 1980-х – на початку 1990-х рр. і перспективи європейського будівництва. Маастрихтська угода та утворення Європейського Союзу. Вступ Австрії, Фінляндії та Швеції до ЄС та його геостратегічне значення. Амстердамський і Ніццький договори. Реформування інституціональної системи Євросоюзу. Розширення ЄС на схід у 2004 – 2007 рр. Особливості становлення спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС.

Еволюція зовнішньополітичного курсу Сполучених Штатів Америки. Європейський вектор зовнішньої політики США. Зовнішня політика США на Далекому Сході. Особливості відносин США та країн пострадянського простору. Близькосхідний вектор зовнішньої політики США. Спроба порівняльного аналізу міжнародного курсу

Основні вектори міжнародного курсу Канади. Особливості розвитку американо-канадських відносин. Участь Канади в Північноатлантичній системі безпеки та інтеграційних проєктах.

Велика Британія в системі міжнародних відносин. Основні вектори зовнішньої політики Великої Британії в постбіполярний період. Американо-британське співробітництво та його специфіка. Зовнішній курс Великої Британії до і після виходу з Європейського Союзу.

Франція в системі міжнародних відносин. Зовнішньополітичний курс Франції у постбіполярний період. Особливості реалізації зовнішньополітичного курсу Франції в період правління правих і соціалістів: спроба порівняльного аналізу. Міжнародні пріоритети Парижу на сучасному етапі.

Особливості зовнішньополітичного курсу ФРН у постбіполярний період. Основні вектори міжнародної політики країни Німеччини. Участь Берліну в північноатлантичній системі безпеки і європейських інтеграційних процесах.

Роль та місце Італії в сучасній системі міжнародних відносин. Еволюція зовнішньополітичної стратегії Риму в постбіполярний період. Основні вектори зовнішньої політики Італії. Участь країни в північноатлантичній системі безпеки та європейських інтеграційних процесах.

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Теоретичні основи аналізу регіональних аспектів міжнародних політичних відносин.
2. Регіональний рівень системи міжнародних відносин
3. Сучасна глобалізація і регіоналізація. Проблеми, що породжуються глобалізацією.
4. Історичні форми європейської інтеграції в Давнину, Середні віки та Модернову добу.
5. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Європі в ХХ ст.
6. Сучасна регіональна підсистема міжнародних відносин в Європі.
7. Інтеграційні процеси в Південній Америці у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.
8. Інтеграція північноамериканських держав в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.
9. Процеси політичної регіоналізації на Близькому і Середньому Сході.
10. Процеси політичної регіоналізації в Африці.
11. Процеси політичної регіоналізації в Азії та АТР.
12. Міжнародна діяльність політичних еліт Європи.
13. Міжнародна діяльність політичних еліт Американського регіону.
14. Міжнародна діяльність політичних еліт Близького і Середнього Сходу та Африки.
15. Міжнародна діяльність політичних еліт Азії та АТР.
16. Міжнародна діяльність регіонально-політичних партій зарубіжних країн.
17. Міжнародна діяльність організованої злочинності в регіонах світу.
18. Сучасні регіональні політичні конфлікти.
19. Українські землі в регіональних політичних процесах на різних етапах історичного розвитку.
20. Україна в сучасних процесах макро- та мікрорегіоналізації.
21. Система показників рівнів розвитку країн ЄС – СНР.
22. Модернізація державного управління в контексті європейських інтеграційних процесів.
23. Соціальна політика країн ЄС в умовах модернізації економіки.

24. Витоки і передумови європейської інтеграції.
25. Інтернаціоналізація, глобалізація та транснаціоналізація господарської діяльності.
26. Глобальні проблеми світового господарства.
27. Міжнародні системи як об'єкт наукового дослідження.
28. Сутність і основні характеристики системності.
29. Структура міжнародних систем.
30. Історичні типи міжнародних систем.
31. Постбіполярна міжнародно-політична система
32. Поняття “глобальні проблеми сучасності” та їх класифікація.
33. Проблема нерівномірності соціально-економічного розвитку країн і регіонів світу.
34. Проблеми бідності, голоду, хвороб та міжнародний досвід їх подолання.
35. Демографічні проблеми сучасності та етнічна міграція.
36. Сутність, типологія, умови виникнення міжнародних конфліктів.
37. Специфіка сучасних криз і участь світової спільноти в їх врегулюванні.
38. Міжнародний тероризм як глобальне соціально-політичне явище.
39. Міжнародне співробітництво в сфері протидії міжнародному тероризму та ідеологічному екстремізму.
40. Екологічна криза як глобальна проблема.
41. Теорії глобалізації.
42. Сутність сучасної глобалізації. Динаміка цивілізаційних процесів
43. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в сучасному світі
44. Євроатлантичний вимір зовнішньої політики України.
45. Суб'єкти, об'єкти й архітектура глобального управління.
46. Вплив глобалізації на національну державу.
47. Державне управління у сфері зовнішньополітичної діяльності. Суб'єкти державного управління у сфері зовнішньої політики, їх особливості.
48. Державне управління закордонними справами: сутність, об'єкт, предмет, мета, завдання.
49. Державний суверенітет, незалежність, державні інтереси: сутність, відмінності між поняттями.
50. Національні інтереси: класифікація, структура, побудова ієрархії.
51. Національна безпека: основні поняття та категорії, види, складові, стратегії.
52. Поняття “небезпека”, “загроза”, “виклик” та “ризик” національній безпеці.
53. Контент-аналіз у дослідженнях міжнародних ситуацій і процесів.
54. Івент-аналіз у дослідженнях міжнародних ситуацій і процесів.
55. Когнітивне картування у дослідженнях понять і категорій, якими оперують дециденти.
56. Організаційно-правовий механізм державного управління у сфері зовнішньої політики України. Повноваження Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України у здійсненні зовнішньополітичної діяльності держави.

57. Закордонні органи держави для зовнішньополітичної діяльності: постійні та тимчасові, посольства, місії, постійне представництво при міжнародних організаціях, консульства.
58. Механізми імплементації зовнішньополітичних рішень в державному управлінні.
59. Система національної безпеки. Система органів державного управління забезпеченням нацбезпеки України. Закон України «Про національну безпеку України» (2018 р.).
60. Стратегічне партнерство у двосторонній дипломатії України. Основні міжнародні (особливі, важливі, пріоритетні) партнери України.
61. Стратегічне партнерство у відносинах України з міжнародними організаціями (ООН, Рада Європи, Європейський Союз, ОБСЄ. НАТО).
62. Сутність, суб'єкти і предмет міжнародних конфліктів.
63. Причини, типологія і функції конфлікту в міжнародних відносинах. Структура і процес розвитку міжнародних конфліктів.
64. Еволюція наукових уявлень про міжнародні конфлікти від Давнини до сучасності.
65. Особливості війн та конфліктів від Давнини до 1945 р.
66. Збройні конфлікти у добу Холодної війни.
67. Специфіка сучасних конфліктів. Посилення етнічного та конфесійного факторів у сучасних конфліктах.
68. Гібридні й асиметричні види сучасних конфліктів.
69. Проблема та основні тенденції розвитку міжнародного тероризму.
70. Сучасні регулярні армії, приватні військові компанії, незаконні збройні формування.
71. Основні види озброєння, яке використовується в сучасних конфліктах.
72. Способи врегулювання конфліктів та спільна політика безпеки. Роль міжнародних організацій у врегулюванні конфліктів.
73. Прогнозування як складова процесу управління конфліктами.
74. Сучасні конфлікти в Європі й конфліктний потенціал регіону.
75. Конфлікти на пострадянському просторі.
76. Сучасні конфлікти на Африканському континенті й конфліктний потенціал регіону.
77. Сучасні конфлікти на Близькому Сході.
78. Збройні конфлікти в країнах Середнього Сходу. Війна в Афганістані: історія і сучасний етап.
79. Сучасні конфлікти в Східній Азії та її конфліктний потенціал.
80. Сучасні конфлікти в Південній Азії та її конфліктний потенціал.
81. Сучасні конфлікти в Африці та конфліктний потенціал регіону.
82. Особливості зовнішньополітичного курсу США вперіод «холодної війни».
83. Геополітичні трансформації наприкінці 1980-х – на початку 1990-х рр. та їх міжнародні наслідки.
84. Трансформація зовнішньої політики США наприкінці ХХ – у ХХІ ст.
85. Зовнішня політика США за часів президентства Б. Клінтона.

86. Зовнішньополітична стратегія США за часів президентства Дж. Буша-молодшого.
87. Особливості зовнішньополітичного курсу США в період президентства Б.Обами.
88. Основні вектори зовнішньої політики США в період президентства Д. Трамп.
89. Вектори зовнішньої політики США в період президентства Дж. Байдена.
90. Особливості зовнішньополітичних та зовнішньоекономічних зв'язків Канади.
91. Роль та місце Канади в діяльності Північноатлантичного альянсу.
92. Розвиток двосторонніх відносин Канади та Сполучених Штатів Америки.
93. Основні виміри арктичної політики Канади.
94. Велика Британія у системі міжнародних відносин.
95. Роль та місце Великобританії в процесах європейської інтеграції.
96. Американсько-британське співробітництво та його специфіка.
97. Основні аспекти зовнішньої політики Великої Британії в другій половині ХХ – першій чверті ХХІ ст.
98. Еволюція франко-британських відносин у другій половині ХХ - першій чверті ХХІ ст.
99. Розвиток двосторонніх відносин Великобританії та Федеративної Республіки Німеччина.
100. Роль та місце Великобританії у Співдружності Націй.
101. Еволюція зовнішньополітичного курсу Франції в постбіполярний період.
102. Середземноморський вектор в політиці Франції.
103. Роль та місце Франції в процесах європейської інтеграції.
104. Франко-німецькі відносини та їх специфіка.
105. Особливості розвитку американсько-французьких відносин.
106. Трансформація двосторонніх відносин Франції та НАТО в другій половині ХХ – першій чверті ХХІ ст.
107. Основні вектори міжнародної політики ФРН.
108. ФРН в європейських інтеграційних процесах.
109. Еволюція двосторонніх відносин Німеччини та США.
110. Німецько-французькі відносини та їх специфіка.
111. Роль та місце ФРН в діяльності Північноатлантичного альянсу.
112. Основні вектори зовнішньої політики Італії.
113. Еволюція відносин США та Італії в другій половині ХХ – першій чверті ХХІ ст.
114. Середземноморський вектор в міжнародній політиці Італії.
115. Італія в європейських інтеграційних процесах.
116. Роль та місце Італії в діяльності Північноатлантичного альянсу.
117. Балканський вектор у зовнішній політиці Італії.
118. Особливості розвитку двосторонніх відносин Італії з країнами Західної Європи.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Американська історія та політика: науковий журнал. Київ, 2016. № 2. 260 с.
2. Андріянова Н. М. Трансформація діяльності НАТО після закінчення "холодної війни". *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняховського*. 2018. № 1. С. 113–119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpcvdsd_2018_1_21
3. Бакуменко В. Д. Державно-управлінські рішення: навч. посіб. Київ: ВПЦ АМУ, 2012. 344 с.
4. Бакуменко В.Д., Руденко О.М., Туча В.В. Механізми імплементації політичних рішень в державному управлінні: монографія. Київ: АМУ, 2015. 184 с.
5. Безрукова Н.В., Джурка Н.В. Економічні відносини країн-членів НАФТА: оцінка результатів співпраці. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. С. 1 – 10.
6. Бжезинський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. / Пер. О. Фешовець. Львів – Івано-Франківськ: Лілея-НВ. 2000. 236 с.
7. Біла книга 2021. Оборонна політика України. Київ: Міністерство оборони України, 2022. 120 с.
8. Борисова О.В. Зовнішня політика України: історія та сучасність: курс лекцій. Київ: Кондор, 2017. 341 с.
9. Буравкова А. Американсько-китайські відносини в постбіполярну епоху: глобальний і регіональний вимір. *Політичний менеджмент*. 2013. № 59. С. 154 – 166.
10. Вдовиченко В. Рим згадав про лідерство: як новий прем'єр змінив зовнішню політику Італії. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2021/04/14/7122096/>
11. Габро І. Особливості використання засобів та інструментів медіа-дипломатії в зовнішній політиці Великобританії та Німеччини. *Міжнародні відносини*. 2017. № 15. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3124
12. Гелд Д., МакГрю Е., Голдблатт, Д. Перратон Дж. Глобальні трансформації. Політика, економіка, культура. К.: Фенікс, 2020. 584 с.
13. Годлевський М. "М'яка сила" як засіб зовнішньої політики США за адміністрації Барака Обама. *Вісник КНУ імені Т. Шевченка. Серія «Історія»*. 2014. Вип. 2. (120). С. 14 – 17.
14. Годлевський М. Силкові і несилкові засоби в зовнішній політиці США в 1950–1960-х роках. *Американська історія та політика*. 2016. № 1. С. 168 – 175.

15. Головань О.О. Еволюція зовнішньої політики США на початку XXI ст. Дис. ... канд політ. наук. Спеціальність 23.00.04: Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку. К., 2015. 202 с. URL: http://old.chdu.edu.ua/uploads/2016/dis/Golovan_dis.pdf
16. Головченко В. Американсько-китайська складова формування нестационарної системи міжнародних відносин у Східній Азії. *Вісник КНУ імені Т. Шевченка. Серія «Міжнародні відносини»*. 2017. Вип. 1. (46). С. 11 – 15.
17. Головченко В. Геополітичні й безпекові інтереси США в Східній Азії. *Вісник КНУ імені Т. Шевченка. Серія «Міжнародні відносини»*. 2015. Вип. 1. (43). С. 7 – 10.
18. Горобець І.В. Процеси формування системи регіональної безпеки в Південній Азії (початок 1990-х – середина 2010-х років). К.: Міленіум, 2017. 418 с.
19. Городня Н. Американсько-китайські відносини за адміністрації Барка Обама. *Історичний архів. Наукові студії: Зб. наук. пр.* 2013. Вип. 10. С. 96 – 102.
20. Городня Н. Американсько-японські відносини в 1990-х рр.: економічний вимір. *Вісник КНУ імені Т. Шевченка. Серія «Історія»*. 2012. Вип. 113. С. 16 – 20.
21. Горук А. Стратегічні політичні моделі щодо регіону Близького Сходу адміністрації Дж. Буша-старшого. *Історична панорама*. 2013. Вип. 17. С. 163 – 190.
22. Даниленко С., Гальона О. Геополітичні акценти зовнішньої політики США в Центральній Азії. *Вісник КНУ імені Т. Шевченка. Серія «Міжнародні відносини»*. 2017. Вип. 1. (46). С. 20 – 26.
23. Дівак В. Країни «Великого Близького Сходу» та Північної Африки в контексті глобального переформатування регіону. *Держава і право*. Вип. 56. С. 576 – 587.
24. Дорошко М.С. Геополітичні інтереси та зовнішня політика держав пострадянського простору : навч. посіб. К., 2012. 228 с.
25. Дудко І., Погорелова І. Китай у зовнішньополітичних стратегіях США: від Б. Обама до Д. Трампа. 2017. С. 54 – 76. *Institutional Repository of Vadym Hetman Kyiv National Economic University*. URL:

<https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/28845/54-76.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

26. Дужа І.А. Еволюція політики США в Азійсько-Тихоокеанському регіоні: монографія / Дужа І.А. Біла Церква: ДНВЗ «БНАУ», 2018. 198 с.
27. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів: пер. с фр. / Пер. Є. Марічев, Л. Погорелова, В. Чайковський. К.: Основи. 1999. 903 с.
28. Європейська та євроатлантична інтеграція: навч. посіб. / О. В. Баула, Т. В. Божидарнік, Т. М. Вісіна, ін ; М-во освіти і науки України, «Луцький нац. техн. ун-т» ; [за заг. ред. О. М. Лютак]. Херсон : ОЛДИ-ПЛЮС, 2019. 375 с.
29. Європейський Союз: основи політики, інституційного устрою та права / Інститут європейської політики (Берлін). переклад з нім: Заповіт, 2001.
30. Жигайло В. Місце США на міжнародній арені в ХХІ столітті. *Політкус: науковий журнал*. 2017. Вип. 4. С. 107 – 112.
31. Жигайло В. Пріоритетні напрямки зовнішньої політики США. *Психологічні виміри культури, економіки, управління. Науковий журнал*. 2018. № XI. С. 390 – 396.
32. Жигайло В.М. Сучасний стан і перспективи співробітництва України та Сполучених Штатів Америки. *S.P.A.C.E.* 2017. № 5. С. 38 – 42.
33. Жовква І.І. Процес прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні: навч.-метод. посіб. Київ: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. 104 с.
34. Жовква І.І. Стратегічне партнерство України. Теорія і практика. Київ: Євроатлантикінформ, 2006. 156 с. (Формування і реалізація державної політики управління процесами європейської та євроатлантичної інтеграції України).
35. Захарченко А. М. Відносини між США та ЄС в контексті проблем безпеки Близького Сходу в період президентства Д. Трампа. *Політичне життя*. 2020. № 1. С. 96 – 101.
36. Іваницька О. П. Регіональні підсистеми міжнародних відносин: навч. посібник. Вінниця: ТВОРИ, 2018. 444 с.
37. Кан Д.С. Еволюція політики США щодо Кореї. *Вісник ДонНУ ім. В. Стуса. Серія: Політичні науки*. 2020. Вип. 5. С. 40 – 48.
38. Катренко А.В., Пасічник В.В. Теорія прийняття рішень. Київ, 2009. 440 с.

39. Квятковська О.В. Зовнішня політика сприяння розвитку як чинник безпеки США: автореф. дис ... канд. політ. наук: 23.00.04 / О.В. Квятковська . Чернівці, 2015. 20 с.
40. Кіссинджер Г. Дипломатія / Пер. з англ. М. Гоцацюка, В. Горбатька. К.: Вид. група КМ-БУКС. 2020. 864 с.
41. Клус В.В. Пріоритети зовнішньої політики ФРН (2013–2021). *Соціально-політичні студії. Науковий альманах. Праці молодих науковців*. 2021. Вип. 5. С. 65 – 69.
42. Кондратюк С. Еволюція зовнішньополітичної стратегії ФРН у контексті протиріч між європейською й американською складовими трансатлантичної вісі. С. 29 – 302.
URL:<http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/19884/49Kondratyuk.pdf?sequence=1>
43. Конституція України: Закон України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 № (із змінами внесеними згідно із Законами ... [№ 2680-VIII від 07.02.2019](#). *Відомості Верховної Ради*. 2019. № 9. Ст. 50.
44. Корсунський С. Як побудувати відносини з країнами Азії. Харків: Vivat, 2021. 288 с.
45. Курандо О.С. Доктрина Обама у зовнішній політиці США. Дис. ... канд. політ. наук. Спец. 23.00.04 – політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку. Одеса, 2019. 207 с.
46. Лимар М.Ю. Американський чинник у європейських інтеграційних процесах в період президентства Барака Обама. Дис. ... канд. політ. наук. Спеціальність 23.00.04 «Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку». Миколаїв, 2019. 249 с. URL: https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/05/Lymar_Dis.pdf
47. Лозовицький О. Французько-американське суперництво як чинник зовнішньополітичного курсу США в Європі у другій половині ХХ ст. *Американська історія та політика*. 2016. № 2. С. 48 – 55.
48. Малиновська Н. В. Зовнішньополітичні концепції Французької Республіки. *Вісник Дніпропетровського університету*. 2015. № 2. С. 155 – 165.

49. Мельничук Н. Лідерство США в умовах глобальних трансформацій. *Політичний менеджмент*. 2013. № 1 – 2. С. 202 – 212.
50. Міжнародні організації: навч. посіб. / за ред. Козака Ю.Г., Ковалевського В.В., Логвінової Н.С. Київ: Центр навчальної літератури, 2009. 223 с.
51. Мітрофанова О. Стратегічне партнерство зі США провідних європейських акторів *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. Вип. 120. Ч. I. 2014. С. 84 – 93.
52. Надибська О. Я. Надибський М.І. Стратегічне партнерство Канада – США: досвід асиметричних відносин. *Політикус*. 2019. Вип. 5. С. 49 – 53.
53. Ніпіаліді О. Регіон Великого Близького Сходу і Північної Африки у сучасній системі міжнародної безпеки // *Економічний аналіз*. 2021. Том 31. № 3. С. 33-42.
54. Одінцова Г.С., Дзюнзюк В.Б., Мельтюхова Н.М. та ін. Теорія та історія державного управління: навч. посіб. Київ: Видав. дім «Професіонал», 2008. 288 с.
55. Олійник О.В. Зародження амеркиансько-британських «особливих» відносин. *Збірник наукових праць «Політологічні студії»*. 2011. Вип. 2. С. 142–154.
56. Олійник О.В. Еволюція сутності амеркиансько-британських «особливих» відносин. *Збірник наукових праць «Політологічні студії»*. 2010. Вип. 1. С. 42–51.
57. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу. 2-е вид., доп. і переробл. / Т.В. Орлова. Київ–Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2017. С. 361 – 384.
58. Перепелиця Г.М. Україна-Росія: війна в умовах співіснування. К.: Видавничий дім «Стилос», 2015. 880 с.
59. Питльована Л.Ю. Зовнішня політика США зламу XIX – початку XX століття в американському повоєнному історіографічному дискурсі: основні ідеї та проблеми. *Військово-науковий вісник*. 2013. Вип. 20. С. 239 – 259.
60. Погорелова І.С. Адміністрація Д. Трампа і актуальні проблеми Корейського півострова. *Історико-політичні студії. Серія: Політичні науки: зб. наук. пр.* К.: КНЕУ, 2018. № 2. С. 83–95.
61. Погоріла Н. Концептуальний вимір зовнішньої політики США. *Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка. Серія «Міжнародні відносини»*. 2016. Вип. 1 (44/45). С.33 – 36.
62. Положення про Міністерство закордонних справ України: Затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 281 . URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%BF>

63. Приймак Б. Веймарський трикутник як інструмент зовнішньої політики Німеччини в контексті розширення ЄС на Схід. *Європейський політичний та правовий дискурс*. 2017. Вип. 4. № 6. С. 24 – 31.
64. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 року № 2411-VI із змінами, внесеними згідно із законами [№ 2469-VIII від 21.06.2018](#). URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2411-17_2.
65. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 року № 794-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13. Ст. 222.
66. Про міжнародні договори України : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2004 № 50. ст. 540.
67. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст.241.
68. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05.10.2017р. № 2163-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 45. Ст. 403.
69. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України 5 березня 1998 року № 183/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 35. Ст. 237.
70. Про Службу зовнішньої розвідки України: Закон України від 1 грудня 2005 року № 3160-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 8. Ст. 94.
71. Райс К. Демократія / Пер. Л. Герасимчук. 2017. 506 с.
72. Сидорук Т., Павлюк В. Вступ до європейських студій: Навчальний посібник, Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2020.
73. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): підруч. Київ: НАДУ, 2012. 544 с. URL: ktpu.kpi.ua/wp-content/.../Derzhavne-upravlinnya-u-sferi-natsionalnoyi-bezpeki.pdf
74. Сичова В.В. Державне управління та прийняття зовнішньополітичних рішень: інформ.ресурс (дистанційний курс), навч. посіб. Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2020. URL : <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=4650> (сертифіковано дистанційний курс, 2021).
75. Соснін О. В. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри) : Навчальний посібник / О. В. Соснін, В. Г. Воронкова, О. Є. Постол. К.: Центр навчальної літератури. 2015. 556 с.
76. Сполучені Штати Америки у сучасному світі: політика, економіка, право, суспільство. *Збірник матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції* (15 травня 2015 р., м. Львів). Ч. 2. Львів, 2015. 833 с.
77. Станчев М. Третя світова: битва за Україну / М. Станчев, Ю. Фельштинський. Київ: Наш Формат, 2022. 408 с.
78. Стецюк Н. М. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики: навч.-метод. посіб. для підготовки фахівців напряму 0302 “Міжнародні відносини”, зі

спеціальності “Міжнародні відносини” освітньо-кваліфікаційного рівня 7.030201 “Спеціаліст” (денна форма навчання). Івано-Франківськ, 2013. 53 с.

79. Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону: зб.н.п. / За заг. ред. к.і.н., доц. С.В. Толстова. К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. 145 с.

80. Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах. Монографія / В. М.Бєбик, С. І. Копійка, Є. А. Макаренко та ін. . К.: Вадекс, 2019. 442 с.

81. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни»: Затверджено Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>

82. Тенденції міжнародних відносин та проблеми європейської безпеки: зб. наук. праць. / за заг. ред. С.В. Толстова. К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». 2020.

332 с.

83. Транснаціональні корпорації / І. О. Давидова, К. Ю. Величко, О. І. Печенка. Харків : Форт, 2018. 175 с.

84. Угода про партнерство і співробітництво між Європейським Союзом та Україною від 16.06.1994 р. Представництво Європейської Комісії в Україні, 1994.

85. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. / Редкол.: Л.В. Губерський (голова) та ін. Київ: Знання України, 2004. Т. 1.

86. Філіпенко А.С. Європейська інтеграція України: поточна ситуація, завдання та пріоритети державної політики / А.С. Філіпенко, О.В. Снігир. – Київ: Національний інститут стратегічних досліджень, 2010. – 63 с.

87. Харлан Г. Зовнішньополітичні орієнтири ФРН у східноєвропейській політиці Г. Шредера (1998–2005 рр.). *Український історичний збірник*. Вип. 17. 2014. С. 235 – 243.

88. Ціннісна складова модернізаційних процесів у сучасному соціумі України: кол. моногр. / [Балакірева О.М., Геєць В.М., Сіденко В.Р. та ін.]; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». – К., 2014. – 340 с.

89. Чекаленко Л. Безпекова політика Французької Республіки. *Україна–Європа–Світ. Збірник наукових праць*. С. 125 – 134.

90. Чорноморський регіон у світовій політиці: актори, чинники, сценарії майбутнього: монографія. Одеса: ОНУ, 2020.176 с.

91. Шергін С.О. Тихоокеанська стратегія Вашингтона: від Клінтона до Обама. *Дослідження світової політики*. 2011. Вип. 4 (57). С. 28 – 36.

92. Шишкін І. Азійські країни АТР: державний лад, політичні системи, зовнішня політика : навчальний посібник. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2018. 124 с.
93. Яковенко Н.Л. «Особливі відносини» як визначальний фактор британської ролі в Північноатлантичному альянсі. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2012. Вип. 111. (Ч. I). С. 12 – 23.
94. Colonomos A. Selling the future : the perils of predicting global politics. New York : Oxford University Press, 2016. 225 p.
95. Galtung J. The True Worlds. A Transnational Perspective. N.Y., 2020. 469 p.
96. Ritzer G., Dean P. Globalization: Conceptualization, Origins, and History. 2nd Edition. Oxford, 2019. 606 p.
97. Sanderson S. K. Civilizations and world systems: studying world-historical change. 2017. 348 p.
98. Steger M. B. Globalization : A Very Short Introduction / M. B. Steger. – 4th ed. Oxford, United Kingdom ; New York, USA : Oxford University Press, 2017. 148 p.

Завідувач кафедри
туристичного бізнесу
та країнознавства

к.іст.н. доц. Анатолій ПАРФІНЕНКО